

Director și propt
CONST. I. ȘTEFĂ
Redacție-șefă:
LORICA CIURA-ȘTEFĂNESCU
REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
r. Em. Ungureanu, la Tipografia
pop. „NAȚIONALĂ”, Timișoara
Telefon: 16-17

Suntem una, un singur trup revărsat de amăn-
două părțile munților, Carpații ne sunt șira spinării!
Barbu Delavrancea

Damenii și faptele

Minutul — chiar în timpurile noastre — se mai întâmplă...
Celui ce semnează aceste rânduri i-a fost dat să vadă una — încă două — și tocmai la București: Au început să apară în anticamera ministrului — în locul înșepaților, în locul acelor cari păreau că flecare a înghițit câte un stâlp de telegramă — băieții mal comsecade, pe cari nu-i mai uluște titlatura de „sefi” (tertare!) „director de cabinet”... Exemplarele nouă par să fie oameni — deși tineri și aceștia — mai înțeleghători ai solicitatorilor unei „audiențe la Domnul Ministru”. Nu le mai punem cu vorba... „Vino măine” — pentru că după o săptămână să și se strige, pe ton superior: „Cin’ te pune dom’le, să-ți pierzi vremea prin București?... Nu se poate intra... Domn’ ministru e foarte ocupat și nu poate merge pe nimeni!”... (De nu l-aș deochia?... Să nu vorbesc într’un ceas rău!)...
...Și acest pic de omenie face mult, înseamnă un început de altcecare pentru sufletul bietului provincial — mânat de neazuri, dela sute de kilometri, în Capitală. Se simte și el cetățean, egal cu cei dela „centru”... nu tot els. VII-a — clasa crescând cu distanța kilometrică de Capitală — cum a fost laxat, în deobște. Chiar de nu-l rezolvă ministru cineștie din treburile după care a venit, dacă e tratat ca lumea pleacă convins că nu s’a putut altfel... „Căci vorba dulce mult aduce!”...
...În chipul acesta am putut vedea — fără țărăniiri — doi miniștri, iar unul, Bănățeanul Petre Nemoianu, subsecretar de Stat la Domeniul și Agricultură să-l iau și un interview, pe care-l publicăm tot în această pagină.
E drept, că, modul de comportare al șefilor de cabinet cu publicul în funcțiune nu numai de cel „seapte ani de-acasă”... al flecării, ci, și de ordinele pe cari le primesc dela superiorii lor.
Dacă pe acel ajun în fruntea unui departament nu-l ametește înălțimea unde s’a urcat, nu e, cu alte cuvinte, un cocotat, acolo, de interesele de clică sau depe urasa legăturilor de familie — și au primat la incredințarea misiunii ce i s’a dat numai însușirile cu care e înzestrat — desigur, ministru rămâne om, mai departe — și înțelege să realizeze ceva, în slujba țării, a Neamului și a Tronului. Asemenea oameni, întregi — prințre cari îl enumerăm pe d. Petre Nemoianu — niciodată nuse-ascund după ziduri chinzești. Dimpotrivă, ascultă, cu bunăvoință, păsurile tuturor și la măsura de îndrăptare.

D. dr. Petre Nemoianu expune

Politica economică și socială a guvernului în Ardeal și Banat

Spre o unificare de structură în domeniul economico-agricol și ridicarea produselor și muncii agricultorilor

Solicitat de noi, d. dr. Petre Nemoianu, distinsul economist al Banatului, pe care-l reprezentă astăzi în guvern ca subsecretar de stat în fruntea ministerului Agriculturii, acolo unde era cel mai indicat prin deosebita sa pregătire — a binevoit să schițeze, în substanțialele declarații pe care la publicăm aici, planul vast al politicii guvernului, așa cum l-a formulat dsa, pentru ridicarea vieții economice și sociale a Românilor din Ardeal și Banat.

Probleme trecătoare și probleme permanente

În ce privește hotărîrea de înfăptuire a Guvernului, pe tărâmul social și cel economic, — în raport cu nevoile Transilvaniei, — ea va îmbrățișa două categorii de probleme.

D. Dr. PETRE NEMOIANU subsecretar de stat la Min. Agriculturii

...cum sunt acelea referitoare la aprovizionarea țării, — și a doua, încadrând pe cele cu caracter permanent, — a căror soluționare se impune de mai multă vreme.
Necesitățile trecătoare se vor soluționa în măsura permisă de împrejurări. Acestea pot fi urmăriile din comunicatele presii zilnice și care au de scop ca, în prezenta iernii, populația țării să fie aprovizionată cu toate cele necesare. Sub acest aspect, programul guvernului va fi dictat de împrejurări, obligația lui fiind numai de a găsi măsurile cele mai potrivite și coordonarea lor.
Rezolvarea problemelor cu caracter permanent, reclamă însă un plan dimăine fixat și care, — în măsura în care putem cunoaște

noi intențiile Guvernului, — vor fi ghidate de două mari principii: consolidarea elementului românesc urban și ridicarea standardului de viață al sărănimii prin urcarea preturilor la produsele agricole.

Consolidarea elementului românesc la orașe

Este în deobște cunoscut că până în momentul Unirii societatea românească din provinciile alipite

Depopularea Banatului

Locuitorii rurali existenți în Banat-Crișana, sunt prea numeroși chiar și cu efectivul actual, — sporirea lor printr’o natalitate ridicată ar precipita doar criza supra-populării. În fine, acelaș articol, în altă parte: „satul bănățean esurpopulat”. (Rev. „Fruncea” din 31. III. 1940).

Cu joben, dar în opinci

Am arătat procentul satelor bănățene sănătoase sub raport demografic, staționare și bolnave. Adică, în continuă scădere. Dacă procentul satelor bolnave, e numai de 53.62%, aceasta se datorește jud. Severin, cel mai sănătos județ din Banat. Dar și cel mai sărac în mijloace de trai. Județul Căras, de unde ni se importă năstrugăla Idele a suprapopulării satului bănățean, figurează exact

cu 60% sate bolnave, iar județul Timiș-Torontal cu 65%. Desprinzând plasa Moldova-Nouă, singura sănătoasă din jud. Căras, acest județ se plasează cu 66.5%, sate bolnave și peste 1000 case nelocuite, cu sate fără copii, fără dureri și bucurii, fără acea forță dinamică, care dă conținut, înțeles și scop vieții familiare, dar dă, în acelaș timp, și nădejdea în viitorul unui neam.

Intre știință și literatură

Autorul, după ce constată din lucrarea citată, că pe un locuitor de abea cade 1.34 ha. pământ cultivat pe întreg întinsul României, — noi îl șoptim autorului, că în Olanda la un ha. pământ cultivabil cad 9 1/2 locuitori, dar atât cifrele privilegiate la Români, cât și la Olanda sunt inoperante pentru problema atâcată cu atâtă superficialitate, — și după ce constată că pe 100 ha. noi avem 75 locuitori țărâni și Anglia pe 100 ha. pământ cultivat numai 9 locuitori, exclamă triumfător: „Care țară e suprapopulată: Anglia sau România?” Aceasta după ce cu câte-va rânduri mai sus constată, (Continuare în pag. 4-a) Traian Blărescu

Mărășești, 6 August 1917

Eroismul de atunci și clipa de acum

Acolo dorm, de 23 de ani, Eroll Neamului, vitejii care au luptat, au murit și au blăuit vrăjmașul, apărându-și „sărăcia și nevoile și neamul”. Atunci, au murit, cu toții, pentru Neamul și Patria noastră, pentru mărirea și țăriia acestora, cu bucuria sfântă în suflete, că lasă, fiilor, nouă, celor de azi, o moștenire măreață.
Paginile care descriu formidabila rezistență ostășească dela Mărășești îmbracă, în nimb de măreție neajunsă, Soldatul Român, care a știut să moară, atunci, cu o jertfieri de sine unică în istoria noastră.
Jertfiera aceta a fost decisivă. Moartea lor eroică de acum 23 de ani — atâtă toamă — ce s’au pus, curând după acela, Românilor Mart, care, apoi, le-a zidit erolor, acolo, pe mormântul lor, o clipă măreață ca și jertfa lor.
În flecare an, cu slujba de proslăvire solemnă și în cadrul solemnităților cu caracter patriotic, dinstim jertfa lor, reamintind-o.
Pe câmpul Mărășeștilor, pelerinul simte și-l pătruns, până la lacrimi, de fiorul sfânt al dragostei de neam, care a înălțit cu atâtă sublimă patimă dăruitoare filia Soldatului Român de atunci.

Așa s’a făcut Unirea.
Clădită pe sângele lor cald de erol, Moștenirea aceasta n’a fost vrednică de noi, urmașii lor? Nu știm și nu putem spune încă. Dar, în clipa de acum, deasupra gletii în care trupurile lor dorm, parecă se ridică o muștrare masivă. Un șgudulor apeli, egal cu o poruncă de dincolo de vremelnicie, ne despică ezităriile, vârguelli, alergarea noastră după comoditate, după plăceri, după trai bun și liniștit...
Da, venind din străfundurile gletii, porunca mormintelor străbate dealungul și dealatul, cu puteri imense și cutremurătoare, sa adune într’o formidabilă unitate toate conștiințele și toate plepturile Românilor de astăzi, ale urmașilor pentru cari s’au pacificat Ei. Nu aude nimeni îndemnul sfânt al Erollor? Nu simte nimeni torța care ne străbate temerile și indoleliile?
Porunca aceasta a Erollor o poartă, pe platurile: apele, codrii și munții — și o scriu, cu litere sfinte de foc:
„Jertfiți-vă din nou pentru pământul pe care l-am dobândit noi, cu prețul vieții! Muriți, la holare, moarte de eroi — și din sângele vostru va răsări, ca din al nostru, Patria! Muriți și nu ne ucideți, a doua oară, cu lășitate voastră!”
Desprindeți porunca pe care o poartă și-o șoptesc apele, codrii și munții! E porunca Erollor dela Mărășești.
Ion Valcu

La Arad — orașul legăt de suflet și istoria Poporului Român — te izbăști, unori, de cădătenii cari te umesc și: simple suferințe de revoltă, găndul pătrunde unde...

„Foița Ecoului”

Namul Românilor pot invoca dreptul istoric asupra Transilvaniei
Pe marginea recunoașterilor unui istoriograf maghiar

Istoriograful maghiar de căte ori depășesc, intenționat și cu rea credință, limitele adevărului istoric — adevăr care-i purtorea în defapora neintemeiate „cauze maghiare” — își crează tot stătea obstacole științifice.
În special, când se ocupă de trecutul Transilvaniei, de Românil dela Tisa și Carpați, de actuala frontieră româno-maghiară — scrierile lor sânt pline de aserțiunii și considerații în violentă opoziție cu adevărul istoric.
În realitate, toată strădania istoricilor maghiari e absolut inutilă — și metoda lor tot pe atât de falsă și goală de orice raționament valabil. Fiindcă sunt în istorie,

o și a comentat-o, cu multă justețe în „Revista Institutului Social Banat-Crișana” (Nr. Mai-Iunie, 1940) D. dr. Groșorean stabilește, că ncel istoricilor Asztalos, ca și celalți dealfel, n’a putut scăpa de aștrigenta „adevărului”...
Aceștea sânt următoarele — și noi le-am extras și le redăm, cu unele adaugiri, din recența dlui dr. C. Groșoreanu.
Ardealul n’a făcut parte niciodată din guvernarea Ungariei. — Acesta este punctul de vedere al istoricilor români — și drul Asztalos îl respectă, confirmându-l. „Ardealul — scrie el — împreună cu părțile de lângă Tisa s’a transformat într’un stat separat, sub suveranitatea turcilor... Când parlamentul maghiar (în 1723) pretinse alipirea Ardealului... cererea lui a fost respinsă. Nu numai că nu s’a admis în întregime pretenția maghiară... însă nici sistarea speranței Ardealului și realipirea părților ungurene nu fusese aprobată.”
Mai clar se pronunță istoricul

Francisc Eckhard, profesor la Universitatea din Budapesta, care scrie: „Să nu ne închipuim că au populat cuceritorii (unguri) țara noastră... Teritoriul ocupat de ei se potrivea aproximativ cu cel stabilizat deasupra râului Tisza.”
„Nu se știe mare lucru pe seamă” istoriei Transilvaniei, în sec. XI-XII, precizează istoricul maghiar A. de Bertha, în cartea sa: „Magyarok Romában devant l’histoire”.
„Tot ce se poate spune e că posesiunea sa (a Transilvaniei) era puțin sigură pentru înănrul regat ungar din cauza încursunilor Pecenegilor. Se pare că (Transilvania) a fost o țară tampon (deci: independentă) între teritoriile celor din urmă și Ungaria propriu zisă.”
Transilvania a fost independentă sub domnia Arpașilor. După pacea dela Mohaci (1526), când Ungaria a dispărut de pe hartă, Transilvania a luat numele de Principatul Transilvaniei (Regnum Transilvaniae). Pacea dela Vestfalia (1648) recunoaște și menține independența Transilvaniei. Mai mult, când, la 1699, trece sub dependența Austriei, prin tratatul

dela Koriowitz, Transilvania și-a păstrat și autonomia și constituția.
Ungaria a reușit să anexeze Transilvania deabia în anul 1867 — și aceasta datorită compromisiului dualist și din cauza slăbiciunii Austriei, anepline care a încetat, pentru totdeauna, la 1918.
În decursul celor o mie de ani, Români au luptat, cu o dărzene necunoscută în istoria altor popoare, împotriva nedreptății istorice la care a fost supus pământul acesta al Ardealului. Până la anexiune, ei au deslănțuit zeci de revoluții pentru a-și deschide calea drepturilor și a libertății depline, iar dela 1867, anul absurdei anexiunii, Români au cerut, permanent revizuirea unirei Ardealului cu Ungaria.
Români formează majoritatea populației Transilvaniei. — Majoritatea „valahă” în Ardeal este o grea piatră pe sufletul istoricului maghiar Asztalos. „Dintre toate naționalitățile noastre — scrie cu amărăciune el — valahii au fost primii cari nu s’au astmialat”. Și, mai departe, „constată — (Continuare în pag. IV).

LITERE-ARTĂ-ȘTIINȚĂ

„Crucile de piatră din Ticvani“

In cadrul unui studiu interesant, pe care a început să-l publice „Revista Institutului Social Banat-Crișana“, d. inginer Virgil Birou, a prelatul publicist bănățean, talmăcește sensul duhovnicesc și valoarea artistică a crucilor de piatră din cimitirul satului cărașan Ticvani. „Cimitirul — scrie d-sa — îmi pare îngustă via a satului. E satul prins în eternitate, liberat de tot ce-i efemer și accident. Crucile sunt oameni. Rezumați la goliciunea esențialității, ei și act se diferențiază. Cruci pompoase din lepez mari de piatră, luptând sute de ani cu pietrele și umiditatea și încercând să perpetueze tot ce a însemnat ceva în viața satului. Neam, obârșie, viață împlinită frumos și în realizări“.

Ticvani e o așezare curat românească pe valea Cărașului — și crucile de piatră ale cimitirului, pe care îl evocă cu atâtă duioșe d. Virgil Birou, sânt mărturie vie și exorima caracterului ortodox și românesc al satului și oamenilor. 24 de clișee exemplifică și întaresc descrierea autorului.

Crucile dăltuite în piatră de meșterii ticvăneni au „o înfățișare omenească“, exprimd, cu alte cuvinte, sentimentul care a prezidat la alcătuirea lor și intruchipează toată arta satului. „Acea din dreapta, remarcă d. Birou, cu brațele în forme de flori, de bună seamă e o fată acum ieșită din școală. Cu trup gingaș, cioplit în linii destăvulate, cu daltă ezltândă, își pleacă sfios capul, rușinată parcă de darurile pe care le-a pus natura pe ea. Cea de lângă ea, mai înaltă și mai semețată, e o femeie măritată. Se cunoște după formele bogate, cap legat femeiește, piept împlinit și brâu încins subțire“.

Autorul descrie apoi toate tendințele de ornamentație care și-au găsit drum și pe crucele de piatră sau adoptat, în cursul vremii, meșterii cioplitorii în piatră dela Ticvani.

Autorul remarcă și stilurile care au fost adoptate sub influența străinilor. Ele sunt reprezentate în puține cruci, dar constituie o discordanță evidentă și pentru aceasta, au fost repede părăsite. Au rămas statornice numai formele de cruci create de inspirația locului și a obiceiurilor caracteristice. Sunt singurile care au fost și sunt cultivate cu grijă — și forma lor a evoluat dela o epocă la alta, perfecționată și cu înfloriturii noi.

„Mormintele sunt — scrie undeva Octavian Goga — pe seama morților lăcașuri de odihnă, pe seama viilor urme evocatoare. Posibilitatea se oprește în pragul lor ca să smulgă tainele vieții ce a fost, să descifreze impulsul unei energii, sau să cultogă un învățământ pentru ziua de mâine“. D. Virgil Birou a reușit să redea trecutul artistic și întreaga sensibilitate a satului românesc din Căraș, desprinzându-l din crucile de piatră care străjuesc și fac podoabă cimitirului — așezat pe platoul dintre râpele Pietrarului.

Monumentele politice ungurești ale Transilvaniei și arta română

Profitând de ospitalitatea întodeuna de bună credință a publicisticii italiene, dar mai mult de lipsa noastră de propagandă din trecut — doi scriitori unguri: E. Darkó și L. Claldea au scris, în revista Italiană din Roma, „Europa Orientale“, două articole cu scopul de a discredita arta românească din Transilvania. Și anume, cel dintâi, într'un capitol intitulat: „Distrugere de monumente artistice“ afirmă că Românii ar fi distrus în masă monumentele artistice ungurești din Transilvania; iar celălalt, L. Claldea, un filantrop, recenzând cartea „La tombaine de Transilvanie“, a lui prof. Coriolan Petranu, dela Universita-

tea din Cluj, debitează, cu superficialitate de spirit, idei false cu privire la arta românească din Transilvania, în special asupra caracterului artistic al bisericilor de lemn din Ardeal.

Amândouă le răspunde, în același revistă (numărul pe lunie 1940), d. prof. Coriolan Petranu, în articolul ce poartă acest titlu: „Monumentele politice ungurești ale Transilvaniei și arta română“.

D. profesor Petranu face o justă distincție între monumentele politice ungurești și între cele pur artistice — și susține, cum este și în realitate, că, în Transilvania, n'am distrus nici unul din monumentele ridicare de unguri și care

ar avea caracter curat artistic. Dimpotrivă. Nici măcar cele cu caracter politic maghiar n'au fost nici „distruse“, nici avariate — ci doar înlăturate. Acestea din urmă au fost demontate și se păstrează, ca de-o pildă: monumentul celor 13 martiri și statuia lui Kossuth, ambele dela Arad, statuile Wesselény dela Zalău și Bem dela Târgu-Mureș. De ce? Pentru motivul că monumentele politice, statuile și pietrele comemorative maghiare, așezate aproape toate în piețele orașelor, au fost ridicate — pe pământ românesc — de vechea stăpânire maghiară numai din motive politice și nicidecum din dragoste de artă. A rămas, însă, la locul lui, monumentul regelui Matei Corvin dela Cluj, fiindcă marele rege al Ungariei a fost de origine română.

Atacând, cu sinceritate și dreptate, problema monumentelor ungurești, ridicate, pe vremuri, în scop de propagandă politică, în inima Ardealului românesc și dând apoi o viguroasă replică științifică inepitilor debitate de cel doi scriitorii streini, cu privire la arta românească din Transilvania — d. profesor C. Petranu n'a silit numai o cauză științifică, ci a săvârșit un act de propagandă națională peste hotare. Această propagandă, care ne-a lipsit nouă, e de o necesitate stringentă. Fiindcă, e locul să amintim, că streinii nu scapă nici un prilej din cele cari li se oferă spre a nu-l utiliza, debitănd falsuri și enormități, împotriva noastră.

Exemplul dlui profesor Petranu trebuie imitat de toți purtătorii noștri de condei, spre a demasca propagandă falsă a streinilor care ne ponegresc în fața altor neamuri. Fiindcă numai așa îi vom reduce la ridicol și la tăcere.

Ardeal

Tot Ardealul e o doină,
Ea e singură a noastră,
Numai noi o înțelegem
Când ne plânge sub fereastră.

Dorul ei nu-i dor de pustă;
Cântec plin de miriști crude —
Ești a noastră, ești al nostru
Dacul singur te aude.

Boragic țesut în visuri
Și cucernice icoane,
Spic de aur prins în plete
Și purtat de boi în coarne.

Busuioac și ismă creșă
Tălmăcit de noi sub pernă,
Picuri blânde în colț de suflet
Ca și ploaia în ceterină.

Drag, cum nu avem pe nimeni,
Ești Valah, cu cer, cu munte
Până 'n vinele de aur,
Până 'n crestele cărunte.

Chiuie și 'n piatră Dacul,
Fierbe gila strămoșească...
Peste codrii de rășină,
Saltă-opinca românească.

Să nu ne dai Măria-Ta!

Să nu ne dai Măria-Ta — de-ar fi
De vii să ne îngroape în pământ,
Nu opăim pământul nostru sfânt!
Nu toți ce mor sunt morți pentru vecie;
Mustec nădeji strămoși arși de glie,
Și pașii lor prin veacuri sună grei,
Noi n'avem drept să dăm ce ne-au dat ei!

Să nu ne dai Măria-Ta!
Nici Dumnezou Cel sfânt nu ne-ar ierta,
Ne-ar blestema copiii de copii,
Să n'avem loc între cei morți și vii,
Și trupul plâns de 'ngenușchirea lui
Să zacă frânt în praful drumului!

Să ne prefacem colț de Detunată
De om da din tine Ardeal — măcar o piatră —
Și șerpi în gura celor care cer
Pământul nostru și sfântul nostru cer!

Mărite Doamne, Ți-am grai așa
Cum Ți-ar grai și stânca 'n Țara mea
Și cel din urmă bob flământ de prund
Și zarea 'n care dorul mi-l cufund
Și mușchii rășărit din coaja grea,
Să nu ne dai Măria-Ta!

Florica Ciura-Ștefanescu

O carte pentru vremuri epice

Ce bine ar fi, dacă frunțile provinciilor desrobite ne-ar fi dat în răgazul anilor de libertate românească măcar câteva din sacul lor de amintiri cu cari au intrat din fostele împărății străine în viața publică a țării întregite! Memoriile ca a ele „Zile trăite“ ale episcopului Roman Clorogariu, ca volumele despre lupta voluntarilor români din Siberia de d. dr. Volcu Nișescu sau ale dlui Ilie Bunea, amintiri ca acelea despre voluntarii dela Darnița și dela Iași ale dlui dr. Petre Nemoianu, sunt o adevărată hrană sufletească pentru lumea sibuclumată a zilelor noastre. De aceea se vor bucura toți doritorii de lectură întremătoare, că distinsul cărturar bănățean dr. Petre Nemoianu, autorul atator interesante și prețioase studii din toate domeniile vieții românești de ieri și de azi, s'a hotărât cu prilejul intrării în a doua jumătate de veac de viață, să-și reunescă lucrările publicate în decursul anilor, dându-ne ca început un volum de „Amintiri“, apărut în primăvara acestui an. Sunt reunite aci amintirile din copilărie ale autorului, în cari palpită întreaga viață antebelică a satului

bănățean, întregul sbucium al școlărilor români încăpuși pe mâna profesorilor străini, cari le martirizau sufletul dela cea mai fragilă vârstă, iar alături de aceste pagini demne de antologie, reține într-o duioasă și binevenită rememorare figura cărturarului și luptătorului bănățean Casian Munteanu, apoi întreg restul cărtii (160 de pagini), intitulat „Prizonier la rus“. — Rob la unguri! este o evocare palpantă a sorții multimilor români ești mânăte sub steag străin ca să apasă o țară și să-și chinuți îndurat în lagărele rusești de prizonierii români din Ardeal, ajunși și acolo sub teroarea camarazilor unguri.

Se culine să îndrumăm cărtorii și la celelalte cărți și broșuri ale sale din acest domeniu: „Krima Alba Iulii“, „Ardealul și Banatul, două țări“, „Probleme bănățene“, „Chestiunea optanșilor unguri“, „Banatul francez“, „Prin Jugoslavie“, „Sărbii și Banatul“, „Istoria județului Timiș“, „In calea evoluției satului românesc“, „Pe care, adeseori, s'au înțeles pentru desebta ei actualitate.“

Curentul... ISAIA TOLAN

NOTE

„Grai valah“

Poetul V. Voloulescu, care, în vîersurile sale pline de viață, a reușit să înfățișeze cu atâtă claritate, în icoane pline de lumină, peisagiul românesc — ne-a dăruit un nou buchet de poeme, cu titlul: „Intrezărire“. Vîersurile noui volum poartă același mirezamă, același duh al tradiției noastre, indirect gloriificand, ca și în celelalte volume, mitologia populară. Poetul „De tinului“ a reușit să înmănușcheze în nouile poeme cea mai de seamă activitate lirică a sa. „Grai valah“ e o poemă semnificativă și dătoare de ton — și pentru frumusețea ei, o reproducem aci în întregime:

Grai tămăiat, căiute de petde,
Gândul mi-a ciobănit pe
plătușile tale.

Umbli singur pe muni de sare
Vânt bătrân cu miere 'n spinare.

Șerpi de răcoare verde 'n păraie
Cărgări de buciun lung te strelate
Cărguri de aur boabele-ți

Sesul Ți-l ară dorul cu piugul,
Calc des cu sufletul arsu-ți

coclaur
Din fund oțtează strămoșit de aur,
De piscul tău, unde se mbină
Pale de nori cu limbi de lumină,
Bazele-mi razăm fremătătoare,
Slăvit pistol de piatră și țloare.

„Cuvântul Adevărului“

Apare la mănăstirea Bixad, în Maramureș, lunar, sub îngrijirea redacțională a p. lerom. Leon L. Manu. „Cuvântul Adevărului“ e o revistă bisericlasca, cu cele mai multe pagini închinare propovăduirii adevărului creștin. O atenție specială și vrednică de remarcă acordă, însă, în fiecare număr, și problemelor vieții spirituale și celor pastorale. Numărul recent al revistei (Aug.—Oct. 1940) conține un bogat material omiletic, semnat de lerom.: Miclea, Leon Manu, Leon Eob, Mihail Fogaș, Lucian Pop, Mirron Moldovanu și alții preoți. „Cuvântul Adevărului“, tipărit în tipografia mănăstirii, e un rod bogat al meditației călugărești dela Bixad.

„Titu Maiorescu“

In editura Fundațiilor Regale a apărut vasta monografie a lui Titu Maiorescu, datorită penel dlui E. Lovinescu, analizând, în două volume impresionante, figura și opera marelui îndrumător al culturii românești. Vorbind revistei „Azi“, lată cum își caracterizează opera inepși autorului:

„E dela sine înțeles că am tratat elementul esențial al acțiunii critice a lui Maiorescu cu pasiunea cu care se tratează ceia ce luăm drept adevăr și cu care ne confundăm noi înșine. Dar în afară de această identitate de punct de plecare, studiul meu e făcut în spiritul cel mai obiectiv cu putință; el n'are nimic hagiografic; toate actele vieții lui Maiorescu sunt scrutate cu independență; personalitatea lui e studiată în toată variația ei de umbre și lumini, în înțelesul de a face un portret adevărat și nu un obiect de cult“.

„Limba Română“

Zilele acestea a apărut în colecția „Fundației pentru Literatură și Artă Regele Carol II“ monumentală lucrare filologică a dlui Sextil Pușcariu. Dsa documentează cu dovezi științifice unitatea limbii române. Trecutul, — scrie savantul nostru filolog — impregurările geografice și sociale, în care a luat naștere și s'a dezvoltat un popor, pentru ca să devină apoi o Națiune, se reflectă în limba lui. lată un adevărat banal — și totuși prea puțin dovedit cu exemple. Dacă trecutul influențează limba, limba — rândul ei, e în stare să ne lămurească asupra trecutului unei Națiuni, mai ales pentru epocile îndepărtate, pentru care lipsesc documentele istorice“. Opera dlui Sextil Pușcariu n'are numai o înaltă valoare științifică ci reprezintă și o puternică semnificație politică.

Dr. Iuliu Mezei Câmpeanu:

„Luptători Români Ardeleni“

„...Noi, trebuie să regăsim trecutul. Trebuie să-l scoatem din negura unde s'a distantat, să-l privim în față cu înțelegere și bună-tate, să-l pottim la masa noastră, să ascultăm înțelepciunile bătrânești ale acestui oaspe venerabil și să descifrăm din ele impulsurile prezentului. O asemenea rectificare de conștiință nu se impune numai ca un act de pietate, ci ca o măsură de reală fortificare a structurii noastre de gândire“ (Octavian Goga, în „Precursoari“).

„Luptători Români Ardeleni“, cartea dlui dr. Iuliu Mezei Câmpeanu, care a apărut, zilele trecute, la Cluj, oglindind unul din cele mai sbuciumate crâmpeli din istoria Românilor transilvăneni, într-o perioadă necunoscută mai ales pentru generația noastră — este și „un act de pietate“ și „o

reală fortificare a structurii noastre de gândire“ și de simțire.

Tipărită într-o excelentă înfățișare grafică, cartea poartă prefețele scrise de dlui dr. Al. Valda-Voievod, unul din cei mai de seamă filii ai Ardealului, și dr. Liviu Cigăreanu, din Timișoara. Prefetele, în primul rând, indică impor-

tanța ce-o reprezintă această carte pentru cunoașterea reală a istoriei noastre.

Măsura deplină însă o dă conținutul bogat și interesant al cărții. In cele aproape 240 de pagini, autorul se ocupă de activitatea și rosturile unei vechi și frumuse familii românești — și de toate evenimentele politice la care membrii ei au luat parte.

Semnifica iv și capitolul al 2-lea: „Deșteaptă-te Române in Capitala Ungariei“. La 1900, în casele lui Ioan Mezei Câmpeanu, român ajuns consilier la înalta curte de casele și justiție maghiară, căsătorindu și filca, a avut loc o nuntă românească. Când nuntași s'au reintors dela biserică, au fost primiți, acasă, cu armonia cântecului „Deșteaptă-te

Române“. Atât a fost de ajuns, ca apoi zările maghiare să deslănțuie o violentă campanie de presă, cu jigniri grosolane la adresa tuturor Românilor. Autorul reproduce interesanta polemica a gazetei românești „Tribuna“, susținută, pe această chestiune, cu ziarul maghiar „Egyetértés“ (Concordia) din Budapesta:

In celelalte capitole, tot atât de interesante, d. Câmpeanu a reușit să ne înfățișeze cu fidelitate toate evenimentele ce-au avut loc la Budapesta, în anii 1918—1920, unde dsa se găsea, în acea vreme, consilier al Legăției României de acolo. Grație lămuririlor autorului, facem cunoștință cu o sumedenie de întâmplări ce se cuvîn a fi cunoscute de orice român. Prin documentele originale și inedite

ce le pune la îndemâna celortorul. „Luptători Români Ardeleni“ stabilește, fără putință de contradicție fapte ce până acum erau materii de controversă, ca de-o pildă: data exactă a ocupării Budapestei de către trupele române și a persoanelor care, în calitate de comandant al trupelor, a intrat, cel din al în capitala maghiară. Autorul descrie amănunțit, cum, la 3 August 1919, generalul Russescu, numai cu trei escad oane de Roșiori din Brigada a IV-a a ocupat, cel dintâi, Budapesta.

Capitolul special și atenționează pe care autorul o acordă epociei comuniste din Ungaria, conține o sumedenie de lucruri inedite și prețioase, mai ales pentru noi cei de astăzi, — când tot acei cari, acum 21 de ani, aclamau doroz-

banșii români pentrucă lea salvat dela pierire, și-au ridicat din nou glasurile și cutează să pretindă ceiace niciodată n'a fost a lor. Intr-o bună zi, s'ar putea întâmpla să se mediteze clișeu defilării ce-a avut loc la 3 August 1919 pe Andrássy-ut — și, atunci, răspunderea n'ar cădea decât asupra acelor cari și acum 21 de ani ne-au determinat să ajungem acolo.

„Luptători Români Ardeleni“ este o carte bine venită. Citind-o, românul retrăiește un sentiment de adâncă satisfacție și o accentuată mândrie de a face parte din această Națiune, pe care nici astăzi pririle lăobăgii și nici arginul streinului cutropitor n'au izbucit să o cîntească din loc — și nici vor isbuti vreo dată.

VASILE DĂNĂL

Explicații la nenorocirea căzută

asupra noastră

Cuvântarea dlui profesor N. Iorga rostită la deschiderea cursurilor Universității Populare din Vălenii de Munte

Cursurile Universității Populare din Vălenii de Munte au fost inaugurate și anul acesta cu lecția rostită de d. prof. N. Iorga.

Lecția introductivă a marelui nostru dascăl a descifrat, cu slove scoase din destinul nostru istoric, doileul Basarabiei și Bucovinei de Nord, drepturile noastre științifice asupra pământurilor recent răpite și viitorul care nu va fi, acolo, decât al nostru.

Anunțând „subiectul cursurilor din acest an”, acela de a arăta, „că între popoare pot să fie alle legături decât acelea de distrugere, deucidere în masă, de grămădi-

re a ruinelor, de cuceriri și de exploatare”, — d. profesor Iorga a atacat „tăsa cultură de astăzi, care nu este altceva decât desvăluirea bestiei ancestrale, ajutată de toate mijloacele unei tehnici pe care descoperitorii ei n'au merit-o, fără îndoială, pentru un astfel de scop”.

Rezumând, reproducem, din „Neamul Românesc”, în raport cu spațiul de care dispunem, cele mai importante pasagi din cuvântarea atât de caldă, duioasă și documentată a dlui profesor Nicolae Iorga.

credința și hotărârea aceasta.

Nol am fost cei dela început

„Venind acum la presintarea acelor cunoștințe, pe care le cred folositoare pentru pregătirea noastră morală, trebuie să spun dela început că, și acolo unde s'ar părea că n'a fost dreptul nostru național, tot nol am fost cei dela început, iar prezența altora se explică numai prin strecurarea, sub alte stăpâniri, a unor elemente care nu aveau nimic cu trecutul acelor regiuni și care prin urmare nu s'au putut înrădăcina în ele prin ceea ce este mai fundamental în sufletul omenesc și pe care-l poate da numai tradiția și conștiința de muncă: lupta pentru apărarea acelor teritorii”.

Rutenii s'au strecurat, în Bucovina și în ținutul Hotinului, pe vremea ocupației polone din veacul al XVII-lea. În Sudul Basarabiei, vechile noastre sale au fost năvălile de Tătari, pe care i-au așezat Turcii, pentru scopul de apărare a granițelor. Stăpânirea noastră etnică în Basarabia a sîrbit numai de împrejuriile istorice anormale.

În Moldova de Răsărit tot ce este cultură istorică, tot ce este artă vine dela noi; și ogo-ul însuși este o creațiune a poporului român.

„Stăpâni am fost acolo, și peste noi s'au adus alte elemente de stăpânire. Pe aceștia i-am ocrotit; în clipa hotărâtoare am văzut ce sentimente ni portă. Va fi deci o datorie pentru nol, când ne vom întoarce, ca din nou să fim singuri stăpâni”.

Nu este vremea socotelilor, „care, la vremea lor, vor trebui să vie“

„In această lecție de deschidere, a spus d. Iorga, cred că este necesar să se stabilească... acele lucruri care seivesc ca o captivitate nenorocirea căzută asupra noastră și să înlocuiască o stare de spirit, care nu se poate îngădui, cu acela singură care pregătește reparările de viitor”.

Nu e vremea „să ne jălim”. Nol nu facem parte din numărul popoarelor care plâng. Trebuie să i se deschidă drum momentului de răsplătire, prin credința nezguduită și prin munca de fiecare zi. În ceea ce a căzut asupra noastră, nu e aici o răspunde a națiunii și nimic care să poată atinge pe conducătorul însuși al ei”. „Să nu ne căcuim înalțea ni-mănuși. „Scrășnind din dinți și lăcând, vom urma tradițiile cele mai demne ale acestui popor”.

vițeile a ostașilor regelui Poloniei, c: de tunurile polone, care băteau mai bine decât ale Domnului Moldovei de lașca cu lăutarii săi și au se simte invins de oameni, ci pe-depsit de Dumnezeu pentru greșelile sale și că prin urmare „el va fi cea ce a fost și mai mult decât atât”.

Ca și luptătorii moldoveni de la 1531, nol ne-am retras înalțea uneltelor. Unelele nu sunt invincibile, fiindcă de partea cealaltă se pot crea altele mai puternice”.

Nimic nu poate înlocui „virtutea sufletească, în stare să se ridice peste tot ce a îngrămădit asupra ei”. Niciun popor nu va putea fi invins, „când nu este invins din credința și propria sa hotărâre de a se lupta”. Nol avem întreagă

de porc, mezelurile de orice fel și cârnurile conservate de porc.

Toți elevii care au suferit pedepse disciplinare din motive politice și li s'a aprobat să dea examene pe cale particulară, vor fi admiși la înscrieri pentru a-și continua studiile, ca elevi ordinari regulat înscriși.

Prăvăliile trebuie să fie deschise în toate zilele de lucru. Nici un comerciant nu va putea închide prăvălia în zilele când legea nu prevede repaos.

INFORMAȚIUNI

Redacția și administrația ziarului nostru, pentru Arad, e în strada Corneli Popescu Nr. 26, Arad.

ORICE corespondență — pentru satisfacerea ei mai grabnică — rugăm să fie adresată redacției din Timșoara.

Administratoorul general al ziarului nostru este d. Mihail R. Cristescu.

Se face cunoscut celor interesate că s'au dat dispoziții generale pentru scutirea de concentrare până la 15 Septembrie ort. a mecanicilor agricoli.

Cererile de scutire se vor înalța Marei lui Stat Major prin Camera Agricolă Județene și Ministerul Agriculturii și Domeniilor.

Se aduce la cunoștința comercianților interesați, că începând dela 1 August a. c., situațiunile la prăvăliile de aprovizionare și vânzare, se vor înalța Primăriei, Oficiului speculei (la serv. economic, etaj I, ușa 56), iarăș de două ori pe lună, adică în zilele de 5 și 16—20 ale fiecărei luni.

Prăvălierea ori neînaintarea se va pedepsi conform dispozițiilor legi: contra speculei ilicite.

Prăvălierea comerțului C.F.R. a lăstărit ca începând dela 15 August să ridice taxa de intrare pe persoane dela 5 la 6 lei.

Se aduce la cunoștința publicului, că în zilele de Miercuri, Joi și Vineri s'a interzis consumarea cârnii de bovine și de porc, atât în localurile publice, cât și în gospodăriile particulare. Se exceptează consumul de carne de oale, pasăre, pește, burțile de bovine, picloarele, ciolane de bovine și

„N'avem nimic scris“...

La 1878, când ni s'au luat cele trei județe de Sud ale Basarabiei, lărași, de același „situație care se putut fi evitată” — n'am iscălit nimic, n'am recunoscut nimic, am rezervat viitorul”. „Juridic” am părăsit niclodată drepturile asupra teritoriilor răpite. Această a fost hotărârea la care s'au oprit. „Din ferichire și acum hotărârea a fost în acest sens. N'avem nimic scris”.

Datoria lor și datoria noastră

Milioanele de nevinovați și cel cizuiți sub stăpânire străina și cel cari, plerzând totul, au rămas în mijlocul nostru — au un rol în aploțul de mare răspundere, care se deschide”. Cel subjugat „vor avea să îndure”, dar își vor apăra pământul și moștenirea pe care am lăsat-o. Hotărârea nezguduită a suletelor lor va trebui întărită prin contribuții noastre și înalțea.

D. Iorga descrie apoi momentul Unirii și opera de mare valoare socială a împroprietăririi în Basarabia. Ia care a cooperat dsa și dnii Inalței și Cingureanu, negre care s'au votat în trei zile, eu dându-mi toată osteneala pentru a învinge o oarecare împotriva a moșierilor dela noi și țereri.

„Nou-mi ca... mi-șia ca d. Inalțea a lăsat... mi-șia o bisna de vâșă basarabiană... Blana aceea va trani... cind Basarabia va fi din nou a noastră. Și vom intra în Chișinău, d-le Inalței, alături eu suportând uniforma de Consilier Regal, ci blana de vulpe pe care mi-o dătoresți”.

Cuvintele lui Petru Rareș

„Trecutul nostru însuși arată puțina acestei reventiri. Le iași, în zilele cele mai grele, când Parlamentul era o adunare de pribegi, în Decembrie 1916 am amintit cuvintele lui Petru Rareș care, învins la Obertyn, nu de mai marea

Nu ne uităm frații, și nu îi vom uita nici o dată. Vitregia vremurilor o vom birui cu vrednicie și cu hotărâre.

39.000.000 Lei

IATĂ SUMA CE SE VA DISTRIBUI LA TRAGEREA LOTERIEI DE STAT DELA 15 AUGUST

PLANUL DE TRAGERE:

LOTERIA DE STAT (Matcă)			LOTERIA U. F. C. R. (Anexă)		
Căștigul	MOZURI DIVIZIBILE	Total	Căștigul	MOZURI INDIVIZIBILE	Total
2	1.000.000	2.000.000	100	10.000	1.000.000
3	700.000	2.100.000	400	3.000	1.200.000
4	600.000	2.400.000	4000	400	1.600.000
5	500.000	2.500.000	10000	200	2.200.000
6	400.000	2.400.000	20500		7.000.000
7	300.000	2.100.000			
8	200.000	1.600.000			
10	100.000	1.000.000			
40	20.000	1.000.000			
210	10.000	2.100.000			
15000	800	12.000.000			
15300		32.000.000			

Universitatea din Cernăuți va rămâne în slujba Bucovinei

Universitatea cernăuțeană a ajuns a fi, astăzi, după tragedia Bucovinei, un bun căruia mai multe orașe îi oferă adăpost temporar. Brașovul, Aradul și Timșoara își dispută onoarea unei astfel de găzduiri. La Timșoara, în speclul mișcării a luat proporții mult mai serioase, întrucât ea este înalțea de cele două asociații culturale: Institutul Social Banat-Crișana și Asociația Bănățeană. O asociație recentă a propus să se înalțea Bucureștiului un memoriu, prin care să se ceară ca Universitatea cernăuțeană să fie adusă în metropola Banatului, desigur în mod vremelnic. În plus, la Timșoara, Universitatea din Cernăuți și-ar continua mltiunea pe care a avut-o acolo, de a divuza cultura românească la capăt de țară; și apoi s'ar satisface măcar unul din cele două deziderate ale Banatului, pe care le-a expus și pretins permanent: unversitate și mitropolie.

Nu putem ști la ce soluție se va opri centrul, dar discuțiile deocamdată sunt în plină desfășurare.

Ne pare foarte just, în această privință, punctul de vedere al dlui

Sever Bocu, pe care l-a publicat „Vestul”.

„De ce am aduce la noi Universitatea Bucovinei?” — se întreabă dsa. „Am ieșit noi din Bucovina, din Cernăuți, definitiv, sau ne-am retras numai, provizoriu, pentru considerente: pe cari eu pot să nu le cunosc. Eu cred că nu există niciun român care să dea retragerii noastre alta interpretare decât aceea a unui absolut provizorat”.

Mal departe, d. Bocu precisează „Universitatea Bucovinei trebuie să rămăa a ei și acum, în vreme de restriște încă și

mai mult ca mai înainte; Universitatea Bucovinei are unde să se retragă, în apropiere pe undeva, la Suceava, de pildă, dar nu să părăsească teritoriul Bucovinei. Nici Mitropolia. Moștenitorilor ce se ivesc, deci să le strigăm: înalțuri, nu este deschisă nicio succesiune! Altele sunt datorile ceasului de față”.

În adevăr: „Altele sunt datorile ceasului de față: Danubiu și se cuvine o universitate și o mitropolie — și le va avea, desigur, pe ale lui proprii, create anume pentru el și cari vor rămănea totdeauna ale lui.

Iluminatul de război și cel de alarmă

Biroul M.O.N.T. al Timșorții a dispus următoarele:

- Până la noi dispoziții, reclamele luminoase ale orașului vor fi stinse cu desăvârșire dela orele 23.
- Camuflarea geamurilor, estilor și taturor deschiderilor este obligatorie la toate casele.

Pentru iluminatul de război, să se pună becuri colorate sau hărțile albastre; iar pentru cel de alarmă, toate deschiderile luminoase vor fi complet astupate, așa fel ca nici o lumină să nu poată fi zărită.

Cel cari vor fi găsiți contravenienți, vor fi pedepsiți.

Drepturile eterne ale României O recentă și documentată lucrare a dlui Gh. I. Brătianu

Într-o luminoasă și documentată lucrare, recent apărută, d. Gheorghe I. Brătianu arată drepturile eterne ale României și poziția țării față de evenimentele internaționale la ordinea zilei.

După ce subliniază că atât Ungaria cât și Bulgaria și-au ales ca moment al formulării revendicării lor imediat ce U. R. S. S. a ocupat Basarabia și Bucovina de nord, d. Gheorghe I. Brătianu spulberă cu argumente istorice și date statistice aceste pretențiuni.

„Bulgaria, spune d-sa, reclamă, după informațiunile ce ne-au parvenit, cele două județe: Durostor și Caliacra, cu alte cuvinte Dobrogea nouă, anexată de România în 1913. Statistica din 1930 arată că în județul Durostor se găsește 72.412 bulgari dintr'o populație totală de 211.433 locuitori, iar în județul Caliacra 70.797 de bulgari dintr'un total de 169.911 locuitori”.

Privitor la populația ungară din

Transilvania, d. Gheorghe I. Brătianu spune:

„Propaganda din Budapesta preține ca numărul ungarilor din Transilvania se ridică la două milioane. În realitate, după statistica din 1930, sunt numai 1.255.437, printre cari trebuie să distingem: evrei de limba maghiară, foarte numeroși în orașele din Vest și secui, populație de aceeași origină ca și ungarii, dar totuși diferiți. Aceștia din urmă alcătuiesc partea principală a acestei populațiuni, împrejurul numărului de o jumătate de milion și răspândită în cele patru județe: Ciuc, Trei Scaune, Odorhei și Mureș situate după cum se știe la răsărit de platoul transilvănean și în centrul teritoriului românesc actual. Acesta este rezultatul politice de colonizare făcută de regiul Ungariei în Evul-Mediu, cari au profit în felul acesta să-și asigure o apărare la frontiera de răsărit. Populația românească este mai

compactă în partea occidentală a Transilvaniei unde ea reprezintă 60,4% din totalul populației, iar la limitele Transilvaniei centrale și orientale 57,6%”.

După ce eminentul nostru istoric arată poziția generoasă și înțelegătoare a țării la conferința de pace din 1919, d-sa înalțea date statistice din care rezultă că dincolo de frontierele României realizate prin vitejia armatei și destoinicia conducătorilor politici de atunci, dincolo de frontierele sfințite de sângele bravilor noștri ostași, au mai rămas 1.200.000 sulete românești.

Contribuție importantă pentru luminarea problemei fundamentale ce agită sud-estul european, succinta înalțea a datelor istorice și statistice pe care le aduce d. prof. Gheorghe I. Brătianu este o mărturie la drepturilor țării peste cari nu se poate trece oricâte priviri dușmane s'ar îndreptă asupra lor.

SUBSCRIND pentru INZESTRAREA ARMATEI vă asigurați liniștea și avntul!

D. dr. Petre Nemoianu expune

Politica economică și socială a guvernului în Ardeal și Banat

Spre o unificare de structură în domeniul economico-agricol și ridicarea produselor și muncii agricultorilor

(Continuare din pag. 1)

Odată cu învierea noastră politică, țărâimea a rămas la locul ei de totdeauna, în timp ce intelectualii s'au deplasat fizicește în marile centre urbane, parte din ei continuându-și vechea profesiune, parte intrând în slujba statului.

Având în vedere că Statul Român avea o așezare burgheză, dotată cu toate organele aferente, în mod permanent s'a atras atențiunea guvernului asupra necesității de a se urma o politică în vederea creerii unei burghezii românești. În loc de aceasta, Statul Român burghez a preferat să colaboreze cu burghezia minoritară, de anumită nuanță, care exista, abandonând până și ocrotirea păturii intelectuale, care trebuia să constituie primul pivot al răvnetei burghezii românești. Nefăcându-se nici o reparație a nedreptăților din trecut și lipsind orice acțiune,

de anvergura care să fixeze în acest mediu urban, pe delegații satelor românești veniți aci ca să exercite suveranitatea Statului, aceștia și după 20 ani se găseseră în cea mai neagră sărăcie: viața mercantilor care nu ne aparține, neînțelegând să dea existența nici unui intelectual român.

Iată, deci, de aici nevoia pentru care, primul gând al unui guvernării naționaliste trebuie să-i cerceteze — să le asculte durerile. În împrejurările de astăzi, oricât de grele ar fi, ele nu exclud toate posibilitățile pentru emanciparea intelectualilor români din noile provincii. Politica economică enunțată de guvern, va trebui să fie urmată, în mod necesar, de naționalizarea industriei și comerțului și cu acest prilej, multe din nedreptățile trecutului vor putea fi reparate.

unitare. Măsurile luate pentru vechiul-Regat, cu monocultura agricolă (cereale) nu se potriveau de loc în Ardeal și Banat, unde se face o cultură multilaterală și unde avem o intensă creștere de vite, ceea ce echivalează cu o agricultură industrializată. Ar constitui un aprecieabil progres dacă dintr'odată s'ar introduce și în vechiul-Regat sistemul agriculturii din noule provincii, dar aceasta nu este cu puțință decât progresiv. Ar fi însă deosebit de dragul unității de conducere, un sistem de monocultură agricolă în Ardeal și Banat, fiindcă aceasta ar echivala cu o denivelare, constituind un regres față de trecut, ceea ce nu poate fi în interesul națiunii.

Deșigur, scopul nostru final trebuie să fie de a ajunge la o unificare de structură în domeniul economico-agricol, ceea ce în decurs de un deceniu, două, se va și întâmpla.

Chiar de acum putem observa că, în județele limitrofe Ardealului și Banatului osmoza se face și dela sine. Pe o rază de cca. 50 km. dealungul fostei granițe, se înregistrează aceleași rase de vite și gospodării, care încep să se asemene. Dealurile, sătenii români învață ușor, prin spiritul lor de observație și imitație.

Acest spirit de observație și imitație stă la baza civilizației rurale bănățene și așa va fi odată în tot cuprinsul pământului românesc dacă guvernarea românească va ști să folosească și să încurajeze această virtute a poporului nostru, — iar obiectivul arătat mai sus va fi atins într'un interval de timp mult mai scurt.

București, 2 August 1940.

Ridicarea prețurilor la produsele agricole

În urma politicii antiagricole ce s'a practicat timp de 20 ani, — guvernele României în tot acest timp înțelegând să facă o politică de industrializare, — standardul de viață al țărânilor în loc să crească a scăzut. Am putea spune că, în momentul de față, agricultorii, există, dar nu trăiesc, fiindcă un trai omenesc reclamă un anumit nivel de nutriție și confort. Prin urmare, pentru

a-i scoate din această mizerie, cel dintâi lucru este să ridicăm valoarea produselor și muncii sale. Aceasta a fost motivul pentru care, cele dintâi acte ale guvernului au fost ca să înlăture prețurile maxime la produsele agricole acolo unde s'a putut, iar altele fixând prețuri minime în scopul de a face agricultura rentabilă.

Politica economică pe zone

Având în vedere că structura economică a Țării nu este una și aceeași în toate regiunile și pro-

vinciile, politica economică a guvernului nu se poate desfășura comod, centralistic și prin măsurii

Depopularea Banatului

Între știință și literatură

(Urmare d'na pag. 1-a)

că densitatea populației în Anglia e de 195, în România e de 60, iar în Banat numai de 50 locuitori pe km. p.

Apoi bine, întrebăm și noi la rândul nostru, care țară e suprapopulată: Anglia cu 195 loc. la km., sau Banatul cu numai 50 loc. la km. p.?

Cel ce vrea să justifice sterilitatea... județului Căraș, ba îndeamnă și pe alții la sterilitate, ca să nu „precipite criza suprapopulării” prin abuzarea în cifre statistice, prin afirmarea, că în Anglia la 100 ha. pământ cultivat sunt numai 9 loc. — de unde a luat cifra nu ne-o spune — față de 75 al noștri, are pretenția să-l dea gata și pe Malthus, după ce a servit pe țară Institutul Social Banat-Crișana, pe d. dr. Ion Tețcu, Institutul Central de Statistică, dar și pe distinsul ei director, care a fost printre primii care a dat alarma depopulării Banatului. A Banatului rural, căci cel urban se înmulțește cu elemente semi-urbanizate și semi-culturalizate, de și după cum medul rural e generator de material uman, orașul ar trebui să fie generator de cultură și civilizație. De cultură ce premergă civilizației cu toate insuficiențele acestora și nu de civilizație ce premergă culturii. Culturii adevărate.

Luând de exactă cifra de 9 țărâni englezi la 100 ha. arabil, insuficienți ca număr de-a muncii rațional un asemenea teritoriu chiar cu inventar agricol motorizat, ne întrebăm de ce comparația cu Anglia, țară industrializată și nu cu Olanda? În general de ce aceste comparații cu alte țări pentru împrejurări dela noi? Da ce haină străină pentru trup românesc? Fiindcă după cum românul în joben englezesc, dar în opinci nu e decât o caricatură a ceiace este în realitate și nu devine încă englez, tot asemenea o barbă à la Gambetta nu-l transformă încă

în francez inteligent, cumpănit în manifestările sale pe cel ce maimuțărește barba fostului bărbat de stat francez.

Dat fiind faptul consumat al scăderii populației rurale bănățene, în majoritate covârșitoare românească, atâcând în mod metodic și științific, dar și onest problema depopulării și având ceva ideile și despre principiile lui Malthus, autorul era dator, — înainte de a îndemna la o și mai mare sterilitate, — să demonstreze două lucruri:

a) *Că mijloacele de trai s'au împușinat în proporție și mai mare, decât cum s'a împușinat populația rurală, enormitate pe care „Francia” (halal de așa france) nu mai riscă să o afirme;*
 b) *Că standardul de viață al bănățeanului dela țară a crescut în disproporție cu creșterea mijloacelor de trai.*

În loc de această demonstrație, care cerea munca măgaloasă a cercetărilor condițiilor de viață a țărânului bănățean de acum 60 de ani în comparație cu cele de azi, raportul valorii acestor produse la de prețuri fabricatelor de care a avut nevoie țărânul de acum 60 de ani, față de prețul și cantumul aceluiași articol, de care are nevoie azi, autorul compară densitatea populației rurale bănățene, cu densitatea țărânelor din restul țării și găsim că pe cea dintâi mai mică, având aerul că a desoperit ceva nou, exclamă tendentios, că satul bănățean stă pe o treaptă mai înaltă decât restul țării.

Dar nimeni nu a afirmat contrariul. Stadiul evoluției satului bănățean nu are însă nimic comun cu problema atâcării și amestecării celor două probleme, cu totul diferite, o fi o manieră gazetărească, abilă, dar nu duce la rezultat.

Autorul luându-o din nou alături de miezul problemei, citează apoi din studiile monografice făcute de Institutul Social Banat Crișana, media

pământului pe cap de locuitor din diferite comune fără se precizeze însă, dacă e vorba de pământ cultivabil, sau de pământ în general.

Dar, după cum am arătat, nu întinderea teritoriului pe cap de loc. e importantă pentru lămurirea problemei, fiindcă în Olanda trăiește o familie întreagă pe un teren, cât cade la Chizău pe un cap de locuitor și în alte condițiuni, ci examinarea tocmai a acelor mijloace de trai, cari fac prosperitatea unei societăți, ducându-o înainte pe calea progresului.

În loc, ca să atace problema și sub acest aspect, autorul scrie: „E drept, că Institutul Social ajunge la concluzia, că natalitatea trebuie ridicată prin orice mijloc. Pe noi însă aceste concluzii nu ne obligă de loc, (te credem, stimabile, căci dacă ar fi obligatoare aceste concluzii, nu ai scrie articole „științifice”), cu atât mai puțin, să le considerăm greșite”.

În cele ce urmează vom arăta unde e greșala, ca să-l zicem așa, Traian Birăescu

Noi prețuri maxime

În cursul unor discuții destul de animate, Comisiunea (întăită pentru înfrânarea speculei a fixat următoarele prețuri maxime:

Pâinea semi albă cu 12,25 lei kilogramul, iar cea din făină nr. 6 cu 8,50 lei kgr.

Prețul cărnil pe piața Timișoara s'a fixat după cum urmează: Carne de vită 33 lei kgr. Carne de friptură calitate II-a 26 lei kgr. Carne de oase calitate I-a 24 lei kgr. Carne de oase calitate II-a 22 lei kgr. Nu s'au fixat prețuri maxime pentru așa zisele cărnuți de lux; antrecoate, mușchi, pulpă, lîmbă curățată, rinichi. creeri, cari se vînd liber și de acum înainte.

Alte știri

Di dr. Iuliu Ioanescu a fost din nou delegat ca prefect al județului Arad, în locul dlui Ion Balan, care a primit alte însărcinări.

Generalul de Gaulle — se comunică din Londra — a adoptat pentru trupele sale, în stară de tricolor, crucea roșie a Lorenel, emblema pe care Jeanne d'Arc a purtat-o, acum două secole, când lupta pentru eliberarea Franței.

Serviciul tehnic al municipiului Timișoara, în colaborare cu serviciul sanitar, a luat hotărârea de a dărâma mai multe cocioabe insalubre și periculoase pentru siguranța personală a locatarilor, dela periferiile orașului.

Acele cocioabe periferice, adică locatarii lor, care s'îngân în cele mai multe cazuri, au devenit insuportabile și ca moravuri. Zilnic, acolo scandalurile se tin lanț; și bătăile deasemenea.

Serviciile tehnic și sanitar ale municipiului, ar săvârși o operă de mare utilitate socială, edilitară și mai ales sanitară — nu mai pomenim de cea morală — dacă ar înfițe țărâncopol și în sumedențiile de case din centru, jechoase dărăpăcate și neglijente.

Cinismul unei propagande străine

Zilnic, cu o perseverență diabolic de dușmănoasă, radio Bucaresta își permite să ne descrie pe noi, Români, în culori negre și ne ponegrească în feluri și chipuri deosebit de ciudate și mincinoase. Răspândește știri inventate cu privire la situația internă a țării noastre. Ne atacă bărbății reprezentativi ai Neamului, care ne susțin ca cea atît de dreaptă (cazul dlui Gh. I. Brătianu). Cu temeri în ginare, în flagrantă contradicție cu realitatea și cu adevărul istoric revindică „drepturi” asupra pământului românesc.

Propaganda aceasta e țesută, dela început până la sfârșit, cu furtive și depănate cu o suveică de tot cinică. „Mâna” ce-o mănărează e aceeași de altădată: e mâna opresoare. Mâna care a schingiuit și a ucis pe Horea, Cloșca și Crișan; aceeași care a răpus Avram Iancu; aceeași care a martirizat pe Ciordaș și Boles; aceeași care a întemnițat pe Memorandiști și pe toți luptătorii români ai dealului; aceeași, care, în cursul veacurilor, a răstignit și biciuit, în milă, sufletul românesc al Ardealului, exploatăndu-l.

Toată propaganda aceasta maghiară este un exemplu unic de cinism. Ei strigă, astăzi, din nou, jinduindu-ne veteșile și pământul. Amă, țără răgaz, că, în Ardeal, sunt două milioane de unguri. Flutură cu rea credință, acest neadevăr sfruntat.

Dar — și e bine să reținem acest lucru — niciodată măcar, câte ori trîmbiează numărul denaturat al ungarilor (și încă denaturat cu peste 800 de mii!), niciodată nu se amintește numărul Românilor, majoritatea covârșitoare a acestora, care umple văile, dealurile și munții dela un capăt la altul al Ardealului, Banatului, Crișanei, Maramureșului!

Iată, ce trebuie să se știe: Majoritatea aceasta românească astăzi, dărză și hotărâtă, în picioare, în fața oricui ar voi să-i ne și să-i răpească dreptul, glia și libertatea — pe o oricăd de mică și de dincoace de graniță. Să știe, mai ales, „mâna” care ar vrea reinvie vremurile de urgie de altădată!

Numai Românii pot invoca dreptul istoric asupra TRANSILVANIEI

(Continuare din pag. 1.)

pe baza statisticii compusă de către specialistul maghiar în problemele minoritare: Jancsó Benedek — că, în 1700, numărul Românilor, în Ardeal, era egal cu cel al maghiarilor și al sașilor; în 1730, numărul Românilor a întrecut cu 15.000 pe acela al ungarilor și al sașilor, iar în 1765 cu 60.000 suflete. Astfel, în 1794, din populația totală de 1.300.000 suflete a Ardealului, 800.000 erau români. (Recensământ făcut de marele adversar al Românilor: Jancsó Benedek, tot de obârșie valahă).)

Dealminteri, în broșura: „Adevărul asupra deliberărilor preliminare ale tratatului dela Trianon” (Budapesta, 1938), iată ce scrie drul Ștefan Czako, unul din cei mai înfocați revizionisti maghiari: „Este perfect adevărat că Românii formează majoritatea populației Transilvaniei”.

„Această populație valahă — scrie fără jenă drul Asztalos —

fusese însă exclusă din constituția Ardealului”; persecutată, schingiuită și jefuită — adăogăm noi — de o mână de opresori care n'avea și nu are nimic comun cu pământul și cu istoria Ardealului.

Drul Asztalos nu se sfiește, apoi, să constate lipsa totală a influenței politice a Ungariei propriu zise asupra Ardealului și Banatului.

Dealtfel, acesta e și punctul de vedere susținut de istoricii români. Renașterea politică și culturală a Românilor, care și-a luat avânt, mgi întâi, sub îndobolul Romei și, apoi, a primit un nou sprijin sub influența filozofiei naționaliste hegeliene din Germania — a ridicat un zid formidabil în calea expansiunii maghiare. Ardealul și Banatul au trăit întotdeauna — subliniază d. C. Groșoreanu — o viață proprie a lor, fără a fi primit cea mai mică influență din Ungaria...

Așa stau lucrurile. Și, în consecință:

dacă Transilvania, pământ leagăn al Neamului Românesc, ființat, până la 1867, ca stat independent, situație pe care a pierdut-o, vremelnic, printr'o anexare forțată și nedreaptă;

dacă Ungaria a anexat Transilvania nu în virtutea vr'unii drept istoric sau etnic, ci doar profitând de slăbiciunea Austriei și a compromisului dualist;

dacă Românii, în toate vremurile au format și alcătuiesc majoritatea covârșitoare a populației, unguri având aici doar o minoritate numerică;

dacă această masă majoritară a Românilor a luptat, necontenit și s'a jertfit, prin zeci de revolte împotriva unei insuportabile nedreptăți istorice, până au desființat și, în fine, — dacă și sufletul pământului Ardealului a fost și el românesc — care este, atunci, meul pretențiunilor teritoriale maghiare?

CE SCRIU ALȚII

Cuvântul Ardealului

La una dintre cele mai amarnice întrebări pe cari le ridică clipa de față, Ardealul răspunde, ca întotdeauna, curagios, puternic și răspicat:

„Două lucruri însă nu putem accepta cu nici un preț: Unitatea politică a națiunii române nu poate fi știrbită și nici un suflet de român nu poate fi dat sub stăpânire străină. Ardealul nu poate consimți la o singularizare în cadrul Statului Național, care trebuie să rămână unitar și nici grumaz de român nu va mai purta jug străin.

Dacă însă spiritul nostru de înțelegere și dorința noastră sinceră de pace nu vor găsi răsunet dincolo de frontieră; dacă făuritorii noiei ordine europene ar fi chemați să se pronunțe asupra a două teze ireconciliabile, făuritorii în a căror obiectivitate și simț de dreptate vrem să credem, Ardealul trebuie să-și poată arăta în timp util hotărârea sa neclintită:

„Românii din Ardeal știu să moară pentru unitatea și libertatea lor națională. Acesta este cuvântul Ardealului”.

(Di Valer Pop, în ziarul „România”).

E un răspuns pe măsura vremurilor: un cuvânt care trebuie să se prefacă în hotărâre unanimă și neclintită.

Desmățul prețurilor

Piatra de de poticnire a veteșii, pretutîndeni, e jaful, jaful cu prețurile cari se ridică, nestingherite de nimeni, de la o zi la alta.

„Jaful este general; în Capitală, în provinciile și în stațiunile balne-

re. Nimeni, din milioanele de consumatori, nu știe dacă s'a luat vreo măsură. Și deșigur nici nu s'a luat. Pentru că nu putem crede că autoritățile combat specula fără a se rezimă și tentativă, cel puțin, de reîntreare în normal...”

Se face cel mai neobrazat jaf care constituie un adevărat atentat la sărăcia noastră, a tuturor. E drept, dela izbucnirea războiului, — căci de atunci a început să se accentueze desmățul prețurilor, — s'au luat, în mai multe rânduri, măsuri diferite. Au fost amenințări negustorilor speculanți; alții au fost amenințați că li se va închide prăvălia; însăfărgit agenți speciali se ocupau de acești bandiți. Cum au fost slăbiți, un moment, iar au început jaful...

Scandalul cu prețurile trebuie să înceteze!

Trebesc luate măsuri drastice. Atîte, toți acești bandiți răd de autorități și se îmbogățesc din sărăcia noastră a tuturor.

(„Șeara”).

„Și cu toate protestele, jaful și specula dansează, apocaliptic, deasupra tuturor.”

Singuri am fost și atunci

„Trăim și astăzi vremuri tot așa de înfrigate cași altă dată, tot așa de pline de incertitudine, cum rar le este dat popoarelor să vadă, tot la răspântie de veacuri ne găsim ȘI ACUM CA ÎN VREMEA FAIMOSULUI BAIAZID. Singuri am fost atunci și n'am pierit, iar mândria lui Mircea ne-a marcat locul în istorie și ne-a păstrat țara.

Singuri am fost și atunci, când prinși în clește, pe un petec de țară, Ferdinand cel Loial nu s'a temut să dea lupta dela Mărășești acoperindu-se de glorie și pe El

și țara. SINGURI SUNTEM AZI. Să nu ne temem. Să ne inspirăm din faptele strămoșilor!”

(Di Stelian Popescu, în „Universul”).

Aroganța și proslugilor

„Cunosc cel puțin douăzeci băieți care-au slujit la cutare și în calitate de secretari partidei pe șefii de cabinet sau în altă lilitate asemănătoare pentru o în treacă și fe vorba, erau în parcul înadins. Când însă stăpînu mai era la putere iar punga lui nu se ndura să-și și un secretar, — îl plasa într'un post gras plătit din bugetul țării...”

A face însă dintr'un năvăl personalitate administrativă, tehnică și dintr'un pungaș un nuștor de ban public, nu în înțelegerea ta, ci în înțelegerea tului. — e ceva ce nu se duce nici a frumusețe, nici a înitate.

Ce poate să facă în postul înalt de inspector general adstrativ domnul Cătaru, fost șef tor de cabinet, care nu are vremea acelu, altă însărcinare, cât să anuțe pe solicitatorii năstru și să înlocuiască al acestuia? Cum să verifice ale tele unei prefecturi sau ale rezidențe, când nu știe nici înmulțiri? Și cu ce ochi îl ps funcționarii de carieră, ca ajuns la posturi înalte după zeci de ad de muncă și rlență?

Toate ministerele sunt plii astiei de beți, care trerori în primul rând cu prezența în atitudinea or aroganță și mai cu nepricezere lor...”

(Di Mircea Damian, în „Ar

Tip. „NAȚIONALĂ” Timiș